

شورای همکاری خلیج فارس و مشارکت در

نقض گسترده حقوق بشر

در بحرین، یمن و عربستان

تدوین: امور بین الملل

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

فروردین ۱۳۹۰

دفتر مرکزی کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

ایران-تهران (سید خندان- ابتدای سهروردی شمالی- کوچه
قراول- پلاک ۲)

صندوق پستی: ۱۳۷-۱۳۱۶۵ و ۴۶۹۸/۱۹۳۹۵
تلفن: ۸۸۵۲۹۷۴۲-۸۸۵۲۹۷۴۳-۸۸۵۲۹۷۴۴-۸۸۵۲۹۷۴۲ (۰۲۱)
فاکس: ۸۸۷۶۸۸۰۷ (۰۲۱)

پست الکترونیکی: IHRC@IHRC.IR
سایت: WWW.IHRC.IR

استمرار جنایات فراهم آید.

با عنایت بمراتب فوق، طبیعتاً فعالین حقوق بشر، شورای همکاری خلیج فارس را خصوصاً در تحولات اخیر یکی از سازوکارهای در خدمت نقض حقوق بشر در منطقه و تسهیل کننده جنایت و سرکوب علیه مردم مظلوم منطقه می دانند و امیدوارند با بسط آگاهی های عمومی، توجه جهانی به این گونه محافل غیر شفاف و عمدتاً مبتنی بر زد و بندهای سیاسی خُگام مستبد برای استمرار نقض حقوق بشر، بیشتر جلب شود و در آینده شاهد پیروزی آزادی خواهان و حاکمیت صلح و دوستی و انسانیت در منطقه حساس و استراتژیک خلیج فارس باشیم.

دست باز به دستگیری ها و تیراندازی و سرکوب معترضین واعمال محدودیت ها ادامه دهند. سواى اقدامات متعدد محرمانه‌ای که معمولاً در چنین مواقعی برای سرکوب مردم اتخاذ می‌شود، حداقل سه اقدام آشکار شورای همکاری خلیج فارس از منظر حقوق بشر برای ارزیابی عملکرد این نهاد در تحولات اخیر منطقه کفایت می‌کند. اول اینکه مقامات بحرینی با ادعای بهره‌مندی از توافقات شورای همکاری خلیج فارس (که البته از حیث حقوقی کاملاً مردود است) زمینه ورود نیروهای نظامی عربستان و امارات و برخی از دیگر کشورهای منطقه را در بحرین فراهم آوردند که کار این نیروها تماماً نقض حقوق مردم و سرکوب و دستگیری و شکنجه بوده است. دوم اینکه در قبال تحولات خونین یمن شورای همکاری خلیج فارس گویا پیشنهادهای برای کنترل اوضاع به رئیس جمهور یمن ارائه کرده است از جمله اینکه وی مسالمت آمیز کنار رود و یکی از وابستگان وی حاکمیت را بر عهده بگیرد با این تضمین که مصونیت قضایی برای رسیدگی به جنایاتی که علی عبدالله صالح در این مدت مرتکب شده نیز در اختیار وی قرار گیرد. این پیشنهادات نشان می‌دهد که شورای همکاری نه تنها به فکر مردم یمن نیست بلکه در صدد است تا بنحوی انقلاب مردم یمن را منحرف سازد و در واقع از استمرار اعتراضات با این هدف که ملت‌های دیگر کشورهای عضو تأثیر نپذیرند، جلوگیری کند. بر اساس موازین بین‌المللی حقوق بشر هرگونه اقدام برای جلوگیری از اجرای عدالت در مورد ناقضین حقوق بشر، اقدامی خلاف و نوعی همیاری در استمرار نقض حقوق بشر است.

سوم اینکه شورای همکاری خلیج فارس اخیراً در قبال ابزار نگرانی‌های انساندوستانه ایران بیانیه‌ای صادر کرده که این خود نشان می‌دهد که حتی نقد گفتاری اقدامات وسیع نقض حقوق بشر را بر نمی‌تابند و تلاش می‌کنند برای انحراف افکار عمومی جهانی از جنایات ارتكابی در بحرین و یمن و حتی عربستان، خبرهایی منفی درخصوص موضعگیری انسانی ایران را مطرح نمایند تا با همراهی پوشش رسانه‌ای صهیونیست‌ها و حامیان آنها فرصت و مجالی برای

۱- آشنایی اجمالی با شورای همکاری خلیج فارس:

شورای همکاری کشورهای عربی حوزه خلیج فارس که در سال ۱۹۸۱ میلادی (۱۳۵۹ شمسی) ایجاد شده است متشکل از ۶ کشور عربستان سعودی، بحرین، کویت، امارات عربی متحده، عمان و قطر می‌باشد. بسیاری از منابع علمی در خصوص انگیزه شکل‌گیری این نهاد اعلام داشته‌اند که جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و همراهی که اکثر کشورهای عربی حوزه خلیج فارس با متجاوز داشتند آنها را بر آن داشت تا با توصیه آمریکایی‌ها این مجموعه را شکل دهند. بسیاری از تحلیل‌گران، ترس حکام منطقه از اینکه جمهوری اسلامی ایران در قبال متجاوز بعثی و حامیان آن واکنش جدی از خود نشان خواهد داد آنها را در همان سال‌های آغازین جنگ تحمیلی بر آن داشت تا گردهم آیند و فرمول‌های مشترکی برای رفع ترس و مقابله با نگرانی رشد بیداری اسلامی در منطقه اتخاذ نمایند. آمریکایی‌ها و انگلیسی‌ها از همان ابتدای شکل‌گیری این نهاد از آن به صورت علنی استقبال کردند و حتی در اظهارنظرهایی که ریگان رئیس‌جمهور وقت آمریکا و یا وزیر دفاع وی اعلام داشت، تأکید نمود که برای آمریکا نفت منطقه مهم است و اینکه بتواند از این سازوکار در مقابل شوروی [وقت] و دیگر تهدیدات منطقه‌ای استفاده کند. با چنین پیشینه‌ای از حیث شکل‌گیری، معمولاً نحوه فعالیت شورای همکاری کشورهای عربی خلیج فارس از بدو ایجاد تا کنون، از سوی تحلیل‌گران طی سه دوره متمایز مورد توجه و ارزیابی قرار می‌گیرد:

(۱) از زمان تشکیل در ۱۹۸۱ تا اشغال کویت توسط عراق و فروپاشی شوروی

(۲) از پایان جنگ سرد تا ۱۱ سپتامبر

(۳) از حمله به برج‌های دوقلو در ۱۱ سپتامبر تاکنون

در هریک از دوره‌های مزبور اعضای شورای همکاری موضوعی مطابق با شرایط اتخاذ کرده‌اند معهداً دو محور حفظ ثبات آبراه استراتژیک خلیج فارس و حفظ امنیت نظام‌های حکومتی کشورهای عضو در تمامی قطعنامه‌های صادره این نهاد یک اصل محوری است. هم‌چنین بنا به ارزیابی کارشناسان، استقرار دبیرخانه این نهاد در ریاض پایتخت عربستان نشانگر آن است که ۵ کشور دیگر شورای همکاری، که عمدتاً از وسعت اندک جغرافیایی و جمعیت محدود برخوردارند، رهبری و زعامت عربستان را به عنوان برادر بزرگتر (با وجود اختلافات ارضی و مرزی که برخی کشورهای عضو با عربستان دارند) پذیرا شدند. نکته دیگر اینکه هدف اولیه امضاءکنندگان اساسنامه شورای همکاری خلیج فارس، توسعه روابط اقتصادی، تجاری و علمی عنوان شده و هیچ اشاره‌ای به فعالیت‌های مشترک سیاسی و امنیتی و دفاعی نشده اگرچه بعداً این امور شفافیت بیشتری یافته و اهداف اصلی دول عضو را مشخص‌تر ساخته است.

۲- رویکرد شورای همکاری خلیج فارس در قبال حقوق بشر

شورای همکاری خلیج فارس همانگونه که از ترکیب آن بر می‌آید، چون مشتمل بر حضور حاکمان غیردموکراتیک است و در سطح داخلی اکثر کشورهای عضو آن طبقه خاصی از اشراف و شاهزادگان و وابستگان به حُکام بر همه امور سیطره دارند، طبیعتاً مباحث مربوط به حقوق انسانی اصلاً نه دغدغه این نهاد بوده و نه حتی در سطح ظاهری و تاکتیکی بروز داشته است. به عبات دیگر، هیچگاه در این نهاد اقدامی برای اتخاذ رویکردهای مشترک از جهت اصلاح نحوه حکمرانی و رعایت حقوق بشر صورت نگرفته است بلکه بالعکس این زمینه را فراهم ساخته که بنام شورای همکاری خلیج فارس هر یک از دولت‌های عضو امکان سرکوب داخلی و استمرار حاکمیت خود را تضمین نمایند. سابقه شورای همکاری خلیج فارس در قبال موارد نقض حقوق انسانی در منطقه خصوصاً در زمان جنگ تحمیلی هشت

ساله صدام علیه ایران حمایت تمام عیار از ناقض حقوق انسانی در مقابل ملت مظلوم ایران را نشان می‌دهد و جالب است که وقتی کویت توسط صدام معدوم اشغال شد، نه برای حمایت از حقوق بشر بلکه مبتنی بر دنباله‌روی از رویکرد قدرت‌های سیاسی خصوصاً آمریکا به ناگهان این شورا متحد سابق خود را ترک و از کویت و مردم مورد تجاوز قرار گرفته حمایت کرد. در جریان برخوردهای غیرانسانی آمریکایی‌ها با شهروندان هریک از کشورهای عربی حوزه خلیج فارس پس از ۱۱ سپتامبر با عنوان مبارزه با تروریسم نیز شورای همکاری هیچ اقدامی برای حمایت از حقوق انسانی اتباع خود یا اتخاذ رویکردی که مبارزه با تروریسم در عین رعایت حقوق انسانی را تجویز کند را مورد نظر قرار نداده است و بدین ترتیب این نهاد به محفلی برای دیکتاتورهای منطقه تبدیل شده است که انواع خدمات را در اختیار دولت‌های غربی خصوصاً آمریکا و انگلیس قرار می‌دهد.

۳- رویکرد شورای همکاری خلیج فارس در قبال موارد جدید نقض حقوق بشر در هریک از کشورهای عضو این نهاد

طی ماه‌های اخیر متعاقب تحولات تونس و مصر و لیبی، در یمن، بحرین و عربستان اعتراضات وسیع مردمی برای مطالبه حقوق انسانی گسترش پیدا کرده که در این جریان حاکمان هریک از این کشورها سرکوب وسیعی را در پیش گرفته‌اند. در قبال هریک از سرکوب‌های داخلی سه کشور یاد شده، شورای همکاری خلیج فارس نه تنها اقدامی برای جلوگیری از نقض حقوق بشر توسط سه عضو خود اتخاذ ننموده بلکه اقدامات متعددی را معمول داشته تا هریک از حاکمان کشورهای عضو شورا خصوصاً سه کشور یادشده بتوانند با